

Statskonsulenternes Indberetninger for Aaret 1943.

I.

Beretning fra Statskonsulent Niels Balle.

Brændsels- og Materiale-mangel har i høj Grad præget Arbejdet inden for mit Felt i det Aar, der svandt. Olietildelingerne er stedse blevet mindre, og flere og flere Motorejere har set sig nødsaget til at gaa over til at anvende Gas. Paa Landelektricitetsværkerne slides der vedblivende med at holde Produktionen i Gang ved Hjælp af Sugegas af Tørv. Generatoranlægget har her opadgaaende Træk og en indskudt Tjæreudskiller, og bortset fra et stærkt forøget Arbejde for Betjeningsmandskabet gaar Anlægget i det store og hele tilfredsstillende. Den udskilte Tjære bliver rensed og kan derefter anvendes som Reservedrivkraft. Ogsaa Vindkraften spiller en ret betydelig Rolle for mange Landværker. Det fremgaar saaledes af Statistiken, at der i det sidste Aar er produceret ca. $\frac{3}{4}$ Million kWh af Vinden, hvilket svarer til en Besparelse af Tørv paa ca. 2000 Tons. Blandt Vindmøllerne er den *la Courske Klapsejler* den almindeligste, men under Krigen er der dog ogsaa opstillet en Del Propelmøller (F. L. S. Aeromotorer).

Af den foreliggende Statistik ses det, at Vindkraften udnyttes meget forskelligt ved de forskellige Værker, men tages Middeltallet af nogle af de Anlæg, hvor Vindkraften udnyttes bedst, d. v. s. hvor man sørger for, at Møllen gaar, saa snart der er tilstrækkelig Blæst, saa vil man finde, at Aarsproduktionen af en 18 m 4-vinget Klapsejler ligger omkring 60 000 kWh af en $17\frac{1}{2}$ m 2-vinget Aeromotor omkring 70 000 kWh og af en 24 m 3-vinget Aeromotor paa ca. 100 000 kWh.

Paa Grund af de smaa Olietildelinger er der flere og flere Traktorejere, der er gaaet over til at køre med Gas. Næsten alle Generatorer er her af Imbertsystemet, hvilket vil sige, at de har nedadgaaende Træk og kan bruge tjæreholdigt Brændsel, altsaa Træ og Tørv. De uundgaaelige Ulemper, der er forbundet med at anvende Gas til Traktorer, mærkes vel nok mest ved de „smaa“ Typer, hvor Nedgangen i Trækkraft som Regel vanskeligt kan taaes, men ogsaa ved de større Typer volder den vanskelige Start, Formindskelsen

i Kraft og den mindre Driftssikkerhed megen Utilfredshed og ikke saa faa Retssager med Leverandørerne.

Da man som bekendt hører mest til de Tilfælde, hvor der er Vanskeligheder, udsendte jeg i Foraaret gennem Fagpressen en Anmodning til Traktorejere, der i længere Tid havde kørt med Gas, om at meddele mig deres Erfaringer.

Resultatet af dette Rundspørge, der senere er meddelt i Fagpressen, gaar i Hovedsagen ud paa, at Nedgangen i Kraft er godt en Snes Procent, at Forbruget af Brændsel er 5 à 6 hl pr. Dag og af Smøreolie omtrent som ved Petroleum.

Der maa regnes med store Vedligeholdelses-Udgifter og en hurtig Afskrivning af Generatoranlægget. Vigtigst af alt er det dog at have en dygtig og interesseret Mand som Traktorfører.

Under Hensyn hertil har Undervisningen i Maskinbrug for Landmænd i høj Grad været baseret paa Øvelser med Traktorer med Gas, og ganske det samme var Tilfældet ved det aarlige Kursus for Landbrugsmaskinsmede.

Foruden en Del Forsøg med Tørveolie er der under min Ledelse blevet foretaget Forsøg med Destillater af Træ i Glødhoved- og Dieselmotorer, endvidere fortsættes Forsøgene med Gas til 2-Takts Glødhovedmotorer, og der blev gjort Forsøg med en Briketpresser af ny Konstruktion.

Sammen med Statens Redskabsudvalg har jeg foretaget Forsøg med Gnistfangere til Lokomobiler samt med Motorsprøjter og Traktorer.

Af Konsultationer har der som sædvanlig været en broget Blanding. Flest vedrørende Traktorer med Gasanlæg, men iøvrigt ogsaa en Del om Dampkraft og Vindkraft o. m. a.

Et ekstra Arbejde fik jeg som en beklagelig Følge af Bombardementet den 27. Januar, hvor hele Lageret af „Maskinbrug for Landmænd“ og „Motorbogen“ var brændt og derfor maatte genoptrykkes.

Langt mit meste Arbejde har dog i Aar som i tidligere Aar bestaaet i Undervisning og Ledelse af forskellige Kursus bl. a. af Maskinkursus for Landmænd, der i Aar maatte dubleres, samt af Motorkursus for Fiskere, Kursus for Motormekanikere og for Landbrugsmaskinsmede samt af Motor- og Traktorkursus. Hertil kommer den sædvanlige Undervisning paa Landbohøjskolen for Landbrugs- og Mejeristuderende med paafølgende Eksaminer.
